

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΦΙΛΟΣ

Του ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗ

ΛΙΤΑΝ ένα βράδι φθινοπώρου, σχεδόν τό πρώτα βράδια του χειμώνα· τὰ φύλλα είχαν στρωθεί μέσ' στην αύλη, τὰ πρώτα κρύα κόντευαν ν' αρχίσουν. Λίγο μετά τό πέσιμο του ήλιου, είχε άπλωθεί στό δειλί ξαφνικά, μιά λευκοτάτη τέφρα κοανή· ένα μεγάλο σύννεφο πυκνό είχε σταθεί βορειοδυτικά,

προάγγελος μιάς μακρονης ακόμη καταγριδός—ένα μεγάλο σύννεφο άμαυρό, μέ μιά ξεχωριστή μελαγχολία· κ' ήτανε σάν προαίσθημα βαρύ, και θύμιζε κάτι πολύ επίσημο, κάτι πολύ βαθύ και άνεπανόρθωτο· είχε σταθεί βορειοδυτικά, και είχε καλύψει άκριβώς τή δύση, σάν τὰ πέπλα που ρίχνουν στους νεκρούς—σά νάθελε νά κρύψει μιά άγωνία, μιά τρομερή κ' άλλοκοτη άγωνία, άπ' τὰ θλιμμένα μάτια τών ανθρώπων.

Άπό νωρίς ήταν κλεισμένος στό γραφείο του, και σκόπευε νά εργασθεί μέ πάθος· βιαζόταν τώρα νά τελειώσει κατιτί, ένόσω θά βαστούσε άκόμα ο οίστρος, ο Ξεφνος οίστρος που τόν είχε πάρει και που άντι νά λιγοστεύει τώρα, δυναμικως όσο έπεφτε τό βράδι.

Η ήσυχία ήταν άπόλυτη στό σπίτι· είχε δοσμένη άυστηρή διαταγή, κάθε φορά που εργαζόταν έτσι μόνος, νά βασιλεύει άπόλυτη ήσυχία. Κ' έξ άλλου, ποιος νά τόν άνισχυήσει, έφθόσον ήταν πάντα σχεδόν μόνος, και δέν υπήρχε γύρω του ψυχή, έξδν άπ' την παλιά του καμαριέρα, και τόν ύπηρετάκο του σπιτιού.

Μιά λάμπα δίπλα ήταν άναμμένη, μ' ένα μεγάλο πράσινο άμπαζούρι, κ' άς έφεγγεν ακόμη άρκετά· έρχιχε τό χλωμό μεγάλο κύκλο της, άπάνω σ' άνοιγμένα τὰ χειρόγραφα. Στην άρχή δέν έφεγγε καθόλου· Σέ λίγο όμως, καθώς ήπιε τό σκοτάδι, τό φως της διεγράφη καθαρώτερα, ο κύκλος έγινε σιγά-σιγά λαμπρότερος, και μόνο γύρω-γύρω στό δωμάτιο, πύκνωσεν ή νύχτα σιωπηλά.

Οί συνθησιμένες οί σιμές, ήρθαν και πήραν ήσυχια τις ταχικές του θέσεις.

Μιά στιγμή σηκώθηκε και πήγε στό παράθυρο· έρριξε τὰ μάτια προς τόν κήπο.

Ο ούρανος ήταν άκόμα καθαρός, τ' άστρα όμως πρόββαλλαν δειλά· ένα πλήθος φωτεινά συμπλέγματα, πολύ θαμπά, θαμπά κ' αίνιγματώδη· άν κοίταζε κανείς μέ προσοχή, θάβλεπε γύρω ένα πλήθος άστρα, έκτός προς τή μεριά του δειλινού, που είχαν έπίμονα άπλωθεί τό μαυρο πυκνό σύννεφο.

Τότε και κείνος γύρισε και πάλι στό γραφείο του, κ' άρχισε νά γράφει νευρικά.

Εργάστηκε έτσι, συνεχώς, ως τις όχτώ τό βράδι,

Και μόλις ήρθαν οί όχτώ τό βράδι, τό μεγάλο δρυϊνο ρολόι, χτύπησε βαριά στά σκοτεινά· και σχεδόν άμέσως, άναπάντεχα, προς τή μεριά της μακρονης έξόπορας, άκούστηκε ένα σιγανό κουδούνισμα· ένα κουδούνισμα έτσι σιγανό—που θά μπορούσε νά μνη άκουστεί διάλου, άν δέν έδινε κανένας προσοχή...

Δέ σήκωσε τὰ μάτια του όλότελα. Είχε δοσμένη έντολή έπίσημη νά μη δεχθούν άποβραδής κανένα. Κ' έξ άλλου, δέν περιέμενε κανένα.

Σέ λίγο κάποιος χτύπησε την πόρτα. "Έκαι· : Έμπρός ! χωρίς νά διακόψει.

Τότε ή πόρτα άνοιξε δειλά, και μήτρε μέσα, σά σιά, ή καμαριέρα.

—Τ' είχε, Μαρία ! Έκαμεν εκείνος, δίχως νά σηκώσει τό κεφάλι. Έκείνη όμως δέν του άπάντησε.

—Τ' είναι ; της λέει πάλι δυνατώτερα, και μόνο τότε σήκωσε τὰ μάτια.

—Κύριε, ΚΑΠΟΙΟΣ ήθε και σάς ζήτησε.

—Ε, λοιπόν ! Δέν ειπες πως εργαζομαι, και δέ μπορώ κανένα νά δεχθώ ;

Έκείνη όμως τόν κοιτούσε μέσ' στά μάτια. Τότε κ' αυτός τήν κοίταξε κατάματα.

—Οποιος κ' άν εινε δέν μπορώ νά τόν δεχθώ. Πές του νά γυρίσει άλλη ώρα.

Κ' έσκυψε και πάλι στό χαρτί του. Όμως σέ λίγο, καθώς σήκωσε τὰ μάτια, τήν είδε πάλι άκίνητη στην πόρτα.

— Μά τι συμβαίνει τελοσπάντων ! τρέχει τίποτε ;... "Ηθελε κάτι νά του πεί, μά δέν τολμούσε.

Τώρα και κείνος άνησύχησε κομμάτι.

—Μίλησ' έπί τέλους ! Τι συμβαίνει ;... Τότε του άποκριθήκε, λιγάκι φοβισμένα :

—ΕΙΝΕ ΑΝΑΓΚΗ, ΛΕΕΙ, νά σάς δει. Χτύπησε τό χέρι θυμωμένα.

—Νά τοι πείς πως δέ μπορώ νά τόν δεχθώ άν θέλει και καλά νά μου μιλήσει, νά περάσει τό πρωί που δέχομαι... Πήγαινε τώρα, θέλω νά δουλέψω.

Έκείνη βγήκε, κ' έκλεισε την πόρτα.

... "Ηταν, είπαμε, τέλη φθινοπώρου, τὰ πρώτα κρύα κόντευαν ν' αρχίσουν.

... Έπλεσε και πάλι στη δουλειά. Βιαζόταν τώρα νά τελειώσει κα-

τιτί—κ' έφερε ν' άγρυπνήσει όλη νύχτα. Δέν είχε φίλους, ούτε συγγενείς, ούτε και περιμενε κανένα.

Από την παιδική του ηλικία, έδειχνε τάσεις έξαιρετικές; και ώφρα, στά σαράντα του τά χρόνια, όλες αυτές οι πράξεις οι κάσεις, όλες αυτές οι παιδικές του νοσηρότητες, είχαν βαθμιαία κατασταλάξει σε μία διηγετική δημιουργία.

Τό πλατύ κ' έξαισιο μετόπο του, με τά δυο μεγάλα έξογκώματα, φανέρωναν άμέσως, στη ματιά, όλη τη μουσική τη λειτουργία της φωτεινής εκείνης διανοής.

Τό έργο που συνέθετε, πέντ'—έξη χρόνια τώρα—αυτό που κόντευε σχεδόν νά τελειώσει—άποτελούσε τό μεγάλο άπαντον, της τραγικής ζέινης προσπάθειας...

Ήταν τραγούδι μεταφυσικό, ή μία πρωτοφανής φιλοσοφία, μία καταπληκτική φιλοσοφία; Ή μήπως μία παράδοξη θρησκεία, κάτι σά μία μεγάλη Άποκάλυψη; ... Κανένως δέ μπορεί νά μίς τό πάλι.

Λέγονταν: ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ. Έργάσθηκε λοιπόν ός τις έννιαύ λίγος πούν χτύπησε τό ρολόϊ, άκούμησε τό μέτωπο στις δυο του τις παλάμες, κ' έμεινε με τά μάτια άφαιρημένα, κοιτάζοντας μακριά, χωρίς νά βλέπει.

Δέν ήταν ζωοασμένος άσφωβός; μία ταραχή βαυθύτατη κ' άλλόκοτη, τού φλόγιζε τά μάτια και τό νοΰ...

Σκέφθηκε: «Πρέπει νά ρωτήσω τό γιατρό. Μου συμβαίνουν πράγματα παράδοξα... Είναι καθός νά κοιταχτώ, τί διάβολο!...»

Κ' έσφαρα στό μυαλό του διεγέρθησαν, με μία διαγεια τελείως άσυνήθιστη, όλα τά περασμένα της ζωής του, ένα πλήθος μικρολεπτομέρειες, πού δέν τις είχε άσφωβώς ποτέ συλλογιστεί. Πέρασαν άπ' τά μάτια της ψυχής του, και χάρηκαν ξανά, σάν άστρατη... ..Και τότε σημεινε κάτι πάλι τό ρολόϊ—τό δροΰνιο, παμπάλαιο ρολόϊ

Σχεδόν άμέσως, χτύπησε και πάλι τό κουδούνι. Άκουσε πάλι ζίνηση στη σκάλα. Και τότε διά μιάς, χωρίς νά βλέπει, θυμήθηκε τόν άγνωστο έπισκεπτή.

Προτού προφθάσει νά σκεφθεί καλά—καλά, ή ζωομείρα χτύπησε την πόρτα. Τώρα ήταν χλωμή σάν τό κερί, και περπατούσε σάν ύπνωτισμένη.

Σήκωσε τά μάτια του άνήσχυα. —Τί συμβαίνει πάλι; Τι με θέλεις; Ή φωνή της ήταν δίχως ζώσηα.

—ΓΥΡΙΣΕ ΠΑΛΙ, ΚΑΙ ΣΑΣ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ! —Μά ποιός είναι, τελειοσάντων; Πώς τόν λένε; Πήγαμε νά ρωτήσουμε πός τόν λένε...

Βγήκε μία στιγμή. Σε λίγο γύρισε. Τώρα περπατούσε σάν αυτόματο, τά βήματά της ήταν σάν αλάνισια, είχαν την άκαμψία τού μαριμάρου. Ή φωτιά της είχε πάρει κάτι άλλόκοτο—κάτι θλιμμένα μακρύνον, κ' έπίσημο:

—Αν έχετε δουλειά αυτή την ώρα, μου έπει πώς ΜΠΙΟΡΕ ΝΑ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ. ΘΑ ΣΑΣ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ ΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ. Αυτό είπώθηκε με τόνο τόσο έπίσημο, έτσι συλλαβιστά και καθαρά, πού γύρισε με τρομο και την κοιτάξε.

Έμεινε για μία στιγμή άκίνητος. Και τότε, ξαφνικά, ΜΠΗΚΕ ΣΤΟ ΝΟΗΜΑ. Ένα μεγάλο φως έγινε μέσα του και με τά μάτια ζωοφωμένα στά διακά της, μ' έναν μεγάλο πόνο στη φωνή, της έλετε σόβαρα και ζωοφωμένα:

—ΑΣ ΓΙΝΕΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΘΕΛΗΜΑ ΤΟΥ. Και κείνη βγήκε, κ' έλειψε την πόρτα. Έμεινε τότε μόνος, σκεπτικός.

Και ξαφνικά, για μία στιγμή, τού φάνηκε, πός όλα τώρα γύρω του τά πράματα, είχαν άλλάξουν όλη διά μιάς' τό δροΰνιο, παμπάλαιο ρολόϊ, άρχισε μία δική του μουσική, σά νά ήταν ζωοφωμένες καρμπάνες, τό φως της λάμπας έφεξε θεοσέσια και μέσα στην άπεραντη ομοιή, ύψώθηκαν άνέλπιστα κάποιος ήχοι, κάποιος τραγούδια έξαίσια και γνόφωρα, σάν ένα πλήθος όργανα κ' άρμονία, κρυμμένα γύρω, πίσω άπό τό τούζου...

Ταδιώξε όλ' αυτά, περνώντας την παλάμη του στό μέτωπο. Και τότε κάθισε και πάλι στό γραφείο του, κ' άρχισε παράφορα νά γράφει' έτοιμή όπως τη φορά, δέν έκαμε διάλειμμα καθόλου' έργάσθηκε, χωρίς νά σταματήσει, ίσαμε τις έντεκα και τέταρτο. Κυλούσανε τά γράμματα άπ' την πέννα του, με γοργοράδα τώρα ύλιγγιώδη...

Πράγμα πού παράξονο έπίσηο: ή Μαριγώ, δέ-φάνηκε καθόλου νά τόν ρωτήσει μήπως θέλει τίποτε, καθός συνήθος, πριν νά κοιμηθεί' όσο για τό μικρόν ύπνετάκι, αυτός είχε πλαγιάσει άπό νωρίς.

Τότε και κείνος άνοιξε ένα-ένα τά συστήρα του, έσκισε κάποια γράμματα πάλι, και τάριξε μηχανικά στό τρέκι' οι κινήσεις του ήταν τώρα πολύ ήσυχες' όποιο τόν έβλεπε, μπορούσε νά πιστέψει πός δέν υπήρχε τίποτε τό έκτακτο, πός ήταν μία βραδιά συνήθισμένη...

Άφού τελείωνσε αυτή την προετοιμασία, άναψ' ένα τσιγάρο και περιμενε.

Και τότε πάλι στό μυαλό του διεγέρθησαν, όλα τά περασμένα της ζωής του. Πέρασαν άπ' τά μάτια της ψυχής του, ένα σωρό χαμένες λεπτομέρειες, πλήθος ληρομνημένες ιστορίες...

Έκαμε μία γοργή έπίθεωρηση κ' όλες αυτές τις φευγαλέες δαναμνίσαις, και τις ταχτοποιήσε σ' ένας, καθός είχε κάψει σά χασιό του. Δέν κόντευε παρά δυο τρείς μονάχα, τις άλλες όλες πάλι τις ξανάρωσε με' στη βαθειά σιά του Παρελθόντος.

Έπειτα πήγε ίσια και κοιτάθηκε, στό διπλανό, τόν τριψύλλο καθρέφτη' διώκωσε προσεχτικά τό φλόγιο της γραβιάς του, έσπρωσε μ' αγάπη τά μαλλιά του.

Κ' έπειτα πάλι, ξαφνικά, τόν πήρε άδμηνία....

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ Γ. ΔΡΟΣΙΝΑ

ΣΤΕΡΝΕΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ

Του Μαίτερλιχ

Κι' αν κάποι' έσθη, τί νά πώ Στο πρόπο ρούτημ του; —Πές του πός ζωοφωρίας του Έργα τού θανόντου

Κι' αν με ρωτή πός έμεινε Τό σπίτι ομαχμένο; —Μάξτε την πόρτα θρόνιστη, Τό λίγο άσφωβμένο.

Κι' αν θέλη νά σε ξαναδή Και με ρωτήση πού είσαι; —Ός τον τό δαχτυλίδι μου Κι' άφωνα γέλλη κλειός.

Κι' αν ίσως για την ύστερη Τηρ' όμο με ρωτήση; —Πές του πός ήμον γελαστή, Τρέμοντας μη δακρύση.

Η ΧΗΝΑ Η ΠΟΥΠΟΥΛΟΦΤΕΡΗ

Του Ίψεν

Ή χήνα ή πουπουλόφτερη, στις χώρες τού βορείου, Μαλέγει μία άποθύλαση κ' άπόκρυψη μεριά. Μαδά τά πουπουλόφτερα άπ' τά στήθη της σ' όμόν Καί, τη φωλιά της χρίζοντας, ζεστά, άπαλά, τη στρώνει...

Άλλοίμονο! Έρχεται ό φαρás στην έση άκρογιάλι Κι' άπλώνει τό καρμάκι του και παίρνει τη φωλιά. Μ' άπ' την άνθρωπινή άπορία ή άγάπη πού μεγάλη Της χήνας—άλλα πούπουλα μαδά και στρώνει πάλι. Κι' αν της τ' άρπάξη άχρόνοτο τό χέρι τού φραγι, Τά μαδημένα στήθη της μαδά τριτη φορά...

Μ' αν εθρη και την ύστερη φωλιά της ζωοφωμένη, Με στήθη άίσουτάλαχα, μία νύχτα άταρτασμένη Τού Άπολιωρά,—άνοιγόντας, τά δυο φτερα πλατιά,— Σ' άλλο άκρογιάλι ήμόφωτο πετά προς τη νοτιά.

ΣΟΝΕΤΤΟ

Της Έλισάβετ Μπρούνικ

Ό Μεγαλόδοξος, έφανε σ' έμένα Την καρδιά μου, όπως έφρασαν στή θύρα Τών άρχόντων νωάν άμερομνημα Χροσάρι άγρό κ' άνοθετη πορφήμα.

Κι' αν δέν τ' άξίζω δετι άπό σένα πηρα, Κι' αν τί νά όδωσο για τά ζωοφωμένα βεν έρω, τάχα μ' έπλασεν ή μοίρα Μά άναίσθητη;—όχι, μά φτιοζά για σένα.

Τό ξέρει ό Θεός: Άπ' τών δακρύων τη βινία Της ζωής μου κάθε θωριά έχει όβνησ' Χλωμό και ζέθοσο παύ άπομειάς.

Κι' ούτε ποτε της πρέπει προσοκηάλι Νά γίνη για νά γείρης τό κεφάλι. Φίγη!—άφισε την ποδοστατημένη.

Έτρεχε πέρα-δωθε, σάν τρελλός' θάδελε νά σφωίσει τό ρολόϊ, νά βίσει τις στιγμής και τά λεπτά. Σε λίγο όμως κοπασε κα' ό κειρετος έκείνος.

Τότε κάθισε και πάλι στό γραφείο του, κ' έξοκλούσθηκε νά γράφει μ' ήσυχία. Σε λίγη ώρα, στό άποκάτω της σελίδας, χάραξε πλατιά τη λέξη: ΤΕΛΟΣ. Όταν ξανασήκωσε τά μάτια, τό ρολόϊ σημεινε μεσάνυχτα. Σχεδόν άμέσως άκουσε και τό γνοστό κουδούνισμα.

Δέν άκουσε νά κατεβεί κανένας για ν' άνοιξει. Κι' όμως σε λίγο άνοιξεν ή πόρτα τού γραφείου, και μπήκε τότε μέσα ΚΑΠΟΙΟΣ άνθρωπος, και στήθηκε στην πόρτα σιωπηλά.

ΕΚΕΙΝΟΣ δέν ξαφνίστηκε διόλου, και μάλιστα προχώρησε νά τόν προϋπαντήσει.

Ό Άγνωστος τού λέει τότε: — ΠΑΜΕ; ...

Και κείνος, σάν ήχώ, τού λέει: — ΠΑΜΕ.

Πήρε τό καπέλλο, τό καλτό του, τούκανε θέση νά περάσει πωτός. Προχώρησαν στη σκάλα, δίχως κρότο, άνοιξαν την δέσπορτα, και βγήκαν...

Και τότε μία θανάσιμη κρυγή, σάν ένα φοβερό έσφωρητό, έσκισε τό σπίτι, άπάνω ως κάτω. Ή Μαριγώ νάιχηκε άπ' τόν ύπνο, με έξέπλεκα μαλλιά, σάν παλαφή, κ' άρχισε νά χτυπιέται και νά σκούζει. Κι' ό Τάσος, ό μικρός ύπνετάκιος, έψήνησε και κείνος τρομαγμένος, κ' έπασε, με τά γόνατα, μπροστά στά εικονίσματα. Ένας σκύλλος σφωίλαξε στό δρόμο.

Και τώρα, μέσα σ' άδειαν γραφείο, ή λάμπα άρχισε μ' αυτή νά ζωοφωνει, άρχισε σιγά νά κατεβαίνει, άπάνω στη μεγάλη λέξη: ΤΕΛΟΣ, — σά νά ήταν τώρα κάτι περικότο, κάτι χαμένο και χωρίς έλπιδα, κάτι έρημο κ' άνώφερο έπίσηο— και καταδικασμένο, άλλο τόσο, νά ζήσει μία βραδιά, και νά πεθάνει...

Ναπολέων Αεκαβδάτης